

CAMILLE
AUBRAY

SVARBIAUSIA -
ŠEIMA

KRIKŠ
TAMO
TES

CAMILLE
AUBRAY

CAMILLE
AUBRAY

Iš anglų kalbos vertė
Asta Buckiūnaitė

KRIKŠ
TAMMO
TĖS

 svajonių knygos
2022

Skiriu Rose'ei

Prologas

NIKOLĖ

Niujorkas, 1980 m. balandis

Man niekada neprireikė prašyti krikštamotės paslaugos iki tos dienos, kai mano vyrui pasiūlė darbą Baltuosiuose rūmuose. Buvo 1980-ųjų balandis, mudu su Džeimsu Niujorke tegyvenome vos porą metų. Susipažinome Paryžiuje, ten ir susituokėme, o kadangi abu buvome amerikiečiai, visada laikėme Jungtines Valstijas savo namais, todėl džiaugėmės čionai sugrįžę. Maniau, kad mūsų gyvenimas Manhatane jau nusistovėjo. Dirbau naujienų analitike „Times Inc.“, o Džeimsas vertėsi advokato praktika.

Bet vieną gražią pavasario dieną mano vyras pareiškė:

– Ką tik dalyvavau labai įdomiame pokalbyje su Sairusu Vensu. Jis kviečia mane dirbti kartu Vašingtone, Valstybės departamente.

– Valstybės sekretorius kviečia *tave*? – apstulbusi pakartojau.

Visus svarbius sprendimus, įskaitant ir šį, aptardavome vakarieniaudami žvakių šviesoje abiejų mėgstamame restorane.

– Irano įkaitų krizės įkarštyje darbas prezidento Karterio komandoje nebus lengvas, – pripažino Džeimsas. – Ponas Vensas – geras derybininkas, bet Baltuosiuose rūmuose dabar verda daug ginčų. O vargšelis Vensas siaubingai kenčia nuo podagros, todėl išvyko į Floridą gydytis. Man liepė eiti namo ir aptarti šį darbo pasiūlymą su žmona.

Pavarčiau akis.

– Tikriausiai pasisekė, kad nepavadino manęs žmonele, – subambėjau.

Džeimsas vyptelėjo.

– Vensas tikisi mano atsakymo, kai sugrįš iš atostogų. Jei sutiksime, FTB atliks biografijos patikrą. Paprasčiausias formalumas. Bet jie tikrins apie mudu *viską*: draugus, šeimas, darbus, visus, kas mus artimai pažįsta. Vensas sako, kad geriausia jam iš anksto pasakyti, jei ką nors derėtų žinoti... „kad nebūtų staigmenų“.

– Ką tai reiškia? – iš pradžių nesupratau, apie ką kalbama.

– Na, žinai. Jie privalo ištirti, ar dėl kurio nors iš mūsų – ar mūsų giminaičių – praeities gali kilti šantažo pavojus, štai kas. Pasakiau jam, kad mano šeima – kuklūs žmonės, o sąžiningesnių ir geresnių žmonių už tavo giminaičius nesu sutikęs!

Spragsinčioje žvakių šviesoje jis pabučiavo mane taip meiliai ir dėkingai, kad pasijutau ypač mylima.

– Tad nesijaudink, viskas eisis kaip sviestu patepta, – pa-
baigė jis. Tada su džiaugsmu įniko į savo lėkštę baigti *boeuf bourguignon* troškinio, o aš linktelėjau.

Bet visas šis pokalbis apie mano šeimos tyrimą sukėlė nerimą, nors negalėjau įvardinti, kodėl. Tiesiog apėmė nepaaiškinamai sunkus jausmas; akių kampučiuose regėjau vaiduokliškus šešėlius, bet vos tik atsiskudavau susitikti su

jais akis į akį, jie išsyk pasitraukdavo į savo tamsius užkaborius. Greitai kliūstelėjau gerklėn gurkšnį raudonojo vyno, kad susitvardyčiau.

Neilgai trukus po šio pokalbio aplankėme mano motiną Vestčesterio priemiestyje. Vieną rytą, Džeimsui anksti išėjus pažaisti teniso su netoliese gyvenančiu draugu, nutariau atsikratyti šiuo smulkiu klausimu, kuris man vis nedavė ramybės. Papasakojau motinai apie darbo pasiūlymą ir be užuolankų paklausiau:

– Ar mūsų šeimoje yra kokių nors paslapčių?

Ne tiek jos ištarti žodžiai, kiek veido išraiška privertė mane susimąstyti. Motina nuraudo ir nusuko akis – atrode lyg prasikaltusi, – bet bemat susivaldė ir atsakė:

– Nelabai. Tikrai ne *tavo* laikais. Bet kodėl tavo vyras užsimanė į Vašingtoną? Tavo broliai kalba, kad prezidentas Karteris įklimpęs į bėdą su ta įkaitų drama Irane.

Mano vyresnieji broliai mėgo švaistytis tokiais aštriais nuosprendžiais per Padėkos vakarienę. Šiandien privalėjau sutikti, kad laikas ne pats palankiausias. Bet tą akimirką man rūpėjo ne politika, o šeimos istorija. Mėginau sužinoti daugiau, tačiau puikiai pažinojau motiną ir nutuokiau, kad iš jos neišpešiu jokio išsamaus atsakymo.

Dar daugiau – jos neramus, slapukiškas žvilgsnis sugražino tą keistą baimę. Šįkart pasiryžau sužinoti, kodėl. Tad kai mama išskubėjo pas kirpėją, nusprendžiau, kad vienintelis žmogus, galįs man padėti, yra krikštamotė. Ji gyveno gretimame name, atokiame pajūrio anklave, mažyčiame žemės lopinėlyje su vos keturiais namais ir vaizdu į Long Ailando sąsiaurį. Mūsų didelė šeima persikėlė čionai iš Grenič Vilidžo, kur gyveno metų metus.

Pažinojau kiekvieną šių kiemų kampelį – kadaise žaisdavome čia su pusbroliais ir pusseserėmis – ir kiekvieną įlankėlės lopinėlių, kur išmokau plaukti sūriose jūros bangose. Nuo tada, kai užaugau ir išvykau į Europą studijuoti, tokie prisiminimai, laikui bėgant, pasitraukė kaip atoslūgis.

Dabar, keliaujant per veją ir akmenimis grįstu keliu link krikštamotės namo, jie visi sugrįžo: vėl pasijutau esanti maža mergaitė, įdėmiai spoksanti pro jos valgomojo švieslangius, kad įžiūrėčiau didžiulį senamadišką švenčių stalą, prie kurio ji vadovaudavo paslaptingiems „susitikimams“ su mano motina ir dviem tetomis. Vis dar mintyse regiu jų ketveriukę, patylomis guodžiančią viena kitą prislopintais, sąmokslininkiškais balsais; įbėgus vaikams, jos tuoj pat nuščiūdavo.

Su pusbroliais ir pusseserėmis vadindavome tetas *krikštamotėmis*. Būdama dešimties, ryte rijau graikų ir romėnų mitologiją ir vienu metu įsivaizdavau, kad krikštamotės iš tiesų buvo persikūnijusios deivės.

Net jų vardai man skambėjo mitologiškai: *Filomena, Liusė, Eimė, Petrina*. Keturios galingos raganos, rezgančios sąmokslus ir maišančios magiškus puodus. Vien faktas, kad šios keturios svainės paprašė vienos kitų būti jų vaikų krikštamotėmis, byloja apie uždara mano šeimos būdą. Jos tikėjo, kad svetimšaliai kelia pavojų, ir žiūrėjo į juos įtariai. Bet mes, pusbroliai ir pusseserės, kaip ir visi jauni žmonės, iš šito išaugome; supratome, kad, nepaisant visų pavojų, reikia žengti į priekį ir iškeliauti į platesnį pasaulį.

Šiandien radau krikštamotę stovint ant erdvaus Viktorijos laikų namo priebučio slenksčio tiesia nugara, aukštai iškelta galva. Ji buvo įpusėjusi šeštą dešimtį, šviesia, lygia ir glotnia veido oda, vos su viena kita raukšlele; tamsūs ir žvilgūs plaukai susukti ant pakaušio. Nors Amerikoje ji pragyveno

kelis dešimtmečius, jos manieras vis dar priminė Senąjį Pasaulį. Didelės migdolinės akys, rodės, skverbiasi kiaurai – daugelį žmonių jos žvilgsnis baugino. Bet man, krikšto dukrai, ji jautė silpnybę.

– *Buongiorno, cara** Nikole, – pasisveikino teta. Pabučiavau jai skruostą.

Iš jos namų vėrėsi platus vaizdas į ramų ir svajingą mėlynai pilką Long Ailando sąsiaurį. Džiaugiausi atradusi priebutyje vis dar stūksant senamadišką supamąją sofą, pagamintą iš metalo ir supintą krepšio raštu; čia pakako vietos sutilpti mums abiem. Susėdome, atsirėmusios į pagalvėles, sūpavomės pirmyn atgal ir plepėjome apie orą.

Galiausiai, vedina nepriekaištingos nuojautos, teta tyliai paklausė:

– Kuo galiu tau padėti, Nikole?

Pagarbios baimės banga, kuri buvo užplūdusi mane anksčiau, sugrįžo, persmelkdama iki kaulų, – vis dar negalėjau suprasti, kodėl. Gal visose šeimose esama paslapčių? Nežinau. Bėda ta, kad negali visiškai pamiršti to, ko gerai nežinai. Man toptelėjo, kad galbūt negausiu dar vienos tokios asmeniškos, ramios progos kartu su teta galutinai stoti prieš šiuos praeities šešėlius.

Todėl papasakojau jai apie Džeimso svarbų darbo pasiūlymą ir „įprastos“ biografijos patikros tikimybę. Nors jos veido išraiška niekuomet nesimainydavo, nugirdau tylų aiktelėjimą. Man to pakako, kad suprasčiau teisingai pasielgusi, ateidama čionai užduoti klausimų. Atidžiai stebėjau krikštamotę, kol ji kelias minutes tylėjo.

– Prašau, krikštamote, – galiausiai prabilau. – Kad ir kas tai būtų, privalau dabar sužinoti.

* Labas, brangioji (it.). (Čia ir toliau – vert. past.)

Ji romiai perspėjo:

– Jei truktelėsi už vieno siūlo, gali išardyti visą audinį.

Kad ir keista, rodėsi, jog ji tarytum jau seniai tikėjosi tokio mano apsilankymo.

– Gerai, – prabilo ji. – Tik dėl tavęs, Nikole. Bet keletas dalykų, kuriuos šiandien aptarsime, turi išlikti tik tarp mūsų. – Ir ironiškai pridūrė: – Bent palauk, kol numirsiu, prieš pradėdama apie tai šnekėti. Ir atmink, aš visai neskubu išeiti!

Linktelėjau.

– Na, tai nuo ko pradėsime? – paklausė krikštamotė.

Giliai įkvėpiau. Viskas, kas susiję su keturiomis krikštamotėmis, buvo apgaubta paslapties skraiste. Kuo jos buvo prieš tapdamos mūsų krikštamotėmis? Jos šykštėjo pasakoti apie savo jaunystę, linksmai, bet tvirtai išsisukdavo nuo mūsų klausimų, kol mes, vaikai, galiausiai susitaikėme, jog praeitis atitverta nuo mūsų akių mūro siena ir nėra prasmės stengtis virš jos žvilgtelėti. Tik *kokios* paslaptys, virtusios mano vaikystės baimių šaltiniu, jas siejo visą šį laiką? Nujaučiau, kad tuose šešėliuose tūnojo smurtas ir kitos baisybės, tačiau ir pati slėpiau šitai net nuo savęs.

Ką gi, mano krikštamotė buvo teisi. Pakako truktelėti vieną siūlą, vienas klausimas vijo kitą. Ir šitaip galiausiai sužinojau visą istoriją.

PIRMA KNYGA

XX amžiaus ketvirtasis dešimtmetis

1

FILOMENA

Santa Marinela, Italija, 1934 m.

Motina stipriai laikė Filomeną už rankos; jiedvi stovėjo perone, stebėdamos į stotį įriedantį traukinį.

– Liaukis šokusi, Filomena, kitaip parkrisi ir susižeisi! – sudrausmino mama ir staigiu trūktelėjimu pataisė dukters plokščiabrylę skrybėlę.

Filomena stengėsi elgtis ramiai, bet jai iki šiol niekada neteko būti geležinkelio stotyje, juo labiau – sėsti į traukinį, tad jos širdis spurdėjo iš jaudulio kaip žuvis, pavasarį džiaugsmingai šokčiojanti iš vandens, – pamatęs tokį vaizdą, tėvas uždainuodavo ir mesdavo tinklus.

– Kiek laiko važiuosime traukiniu? – paklausė, apimta džiaugsmo.

– Daug valandų, labai daug valandų, – tepaaiškino mama.

Tą rytą ji pažadino Filomeną anksti, tarsi būtų Kalėdos, paliepė jai apsilvilti puošniausią suknelę, palta, skrybėlę, batus ir tepridūrė:

– Aplankysime labai svarbų šios šeimos draugą.

Mama dar davė jai suvalgyti virtą kiaušinį su pienu ir duona, o kitą virtą kiaušinį paliepė įsidėti į palto kišenę.

Filomena žingsniavo išdidžiai, trokšdama, kad broliai ir seserys pamatytų ją, bet du jaunesni broliukai anksti pradingo su tėčiu padėti jam valtyje. O abi Filomenos seserys buvo dvigubai už ją vyresnės, joms terūpėjo susirasti po vaikina ir ištekėti. Filomenai rugsėjį turėjo sueiti aštuoneri.

Dabar traukinys prilėtino ir visiškai sustojo perone, išleidęs suodžių ir garų kamuolį tartum irzlus drakonas. Kad suodžiai nesuerzintų akių, Filomena veidu įsikniaubė motinai į sijoną. Motina trūktelėjo už rankos ir įsitempusiu balsu paragino:

– Nagi. Lipkime laiptais. Skaičiuokime lipdamos: vienas, du, trys, op! Op! Op!

Metaliniai laiptai garsiai žvangėjo po kojomis. Staiga į traukinį ėmė brautis ir kiti žmonės, bet mamai pavyko greitai prasmukti į vagoną bei užimti vietas sau ir dukteriai išplėstomis akimis.

Filomeną pribloškė tiek daug nepažįstamųjų; ji pastebėjo, kaip keli jų spokso į jos motiną, greičiausiai todėl, kad mama buvo užsidėjusi tuos akinius tamsintais stiklais. Mama pajuto žvilgsnius, bet maištingai pakėlė smakrą ir nugręžė veidą į langą.

– Miegok, *figlia mia**. Mums dar ilgas kelias prieš akis.

Įprastai Filomena būtų ištrūkusi iš motinos gniaužtų ir bėgiotų pirmyn atgal per vagoną, be baimės užduodama pakeleiviams pirmą į galvą šovusį klausimą, – ji iš prigimties tryško energija. Bet jautėsi *išties* pavargusi, praėjusią naktį prastai miegojo. Jos lova stovėjo mažame kambarėlyje, kur kadaise buvo drabužinė, prie pat tėvų kambario, todėl ji

* Mano dukra (it.).

girdėdavo jų keliamus garsus. Dažniausiai vakarais tėvai būdavo tokie pavargę, kad išsyk užmigdavo, bet kartais leisdavo siaubingus garsus, primenančius Filomenai naktinius žvėris, kurie atsėlindavo po palange kautis arba poruotis – neretai būdavo sunku atskirti.

Kartais tėvai rėkdavo vienas ant kito, kaip atsitiko ir praėjusią naktį. Filomena prispaudė prie ausų pagalvę, tačiau vis viena galėjo nuspėti, kad tai buvo rimtas kivirčas. Tėvai nesiliovė ginčytis, kol galų gale jų barnis, tarsi audra, pavirto gryno įniršio kulminacija. Ji nebegirdėjo žodžių, tik riaumojantį tėvą ir maištingai klykiančią motiną, smarkius smūgius į sieną ir iš skausmo rėkiančią vargšę mamą. Tada stoji tylą.

Ryte į darbą tėvas išėjo susiraukęs ir nebylus. Tokiais momentais Filomenai buvo sunku patikėti, kad tai buvo tas pats žmogus, kuris šviesesnę dieną ir giedresnės nuotaikos vedavosi ją pasivaikščioti į miesto aikštę ir nupirkti jai *gelato**, o paskui visą kelią iki namų dainuodavo. Jai patikdavo eiti su juo prie jūros, kur po bekrašte dangaus mėlyne driekėsi blizgantis žydrų atspalvių vanduo, teškenantis minkštą pakrantės smėlį, snūduriuojantį šiltuose saulės spinduliuose. Seni namai kaip iš pasakos spietėsi į krūvą, o virš jų stogų kyšojo didinga viduramžių pilis, pastatyta apginti miestą nuo piratų. Pilį juosė dailios pušys, palmės, alyvmedžiai, o vasarą su jūros brizu pasklisdavo sodo rožių ir našlaičių aromatas. Filomena visą laiką tikėjo, kad vieną dieną iš pilies išėjęs princas pakvies ją pašokti.

Bet šiandien Filomena nenueis su tėvu prie jūros. Iš miegamojo pasirodžiusi motina pamušta akimi atrodė sugniuždyta. Ir tada ji pranešė Filomenai, kad jiedvi važiuos aplankyti šeimos draugų. Filomena džiaugėsi pabėgsianti

* Ledai (it.).

nuo įtampos – ši užtvindė namus taip, kad, rodėsi, pasiliks ten su visam, net tada, kai namai ištuštės.

– Ar tėtė žino, kad išvykstame? – pasmalsavo mergaitė.

– Be abejo, – trumpai atsakė motina. – Tai buvo jo mintis. Nagi, apsilik gražiąją suknelę. Ir nepamiršk skrybėlės! Pasukubėk ir sužibėk.

Visi jie žinojo, kad Filomena „žibėjo“, nors tėvas ir ištempė ją iš mokyklos, nepaisant mokytojų protestų, tam itin priešinosi viena *professoressa**, nepagailėjusi laiko specialiai atkelti į jų namus tik tam, kad pasakytų: „Filomena yra spindinti žvaigždė, kuria galėtumėte didžiuotis.“ Mokytoja privertė Filomeną pademonstruoti, kaip ji mintinai moka sudėti ilgiausius triženklių skaičių stulpelius, net neužrašiusi jų popieriuje. „Tai būtų įstabu bet kokio amžiaus vaikui, – mėgino paaiškinti *professoressa*. – O dar tokiai nedidukei mergaitei! Įsivaizduokite, ką ji galėtų nuveikti, jei leistumėte toliau lankyti mokyklą.“

Mokytojos apsilankymas išprovokavo vieną iš tų tėvų kivirčų, bet šis įvykis nebuvo pakankamai svarbus, kad dėl to būtų pamušta akis. Jos tėvai paprasčiausiai nusprendė, kad mokykla tiesiog stengiasi iš tėvo išpešti pinigų beverčiam mergaitės išsimokslinimui, ir diskusija buvo baigta.

* * *

Jau beveik aušo, kai traukinys, įdardėjęs į naują stotį, trūktelėdamas pažadino Filomeną. Dabar visi žmonės, taip skubėję įlipti, lygiai taip pat nekantriai stumdydamiesi ir verždamiesi bruzdėjo išlipti. Motina ramiai laukė, kol ant laiptų nieko neliko; tada jiedvi nulipo žemyn vėl garsiai skaičiuodamos žingsnius.

* Mokytoja (it.).

– Atvykome į Neapolį, – paaiškino mama, ošiant eismui. – Labai didelį ir svarbų miestą. Negalime gaišti laiko. Reikia spėti į autobusą. Eime!

Balsų klegesyje Filomena išgirdo kažką pažįstamo.

– Ei, čia visi kalba kaip tėtė! – nudžiugo ji. Jai niekada neatrodė keista, kad tėvas šnekėjo šiek tiek kitoniškai nei kiti Santa Marinelos žmonės; tėtė buvo iš pietų, šiurkštesnio būdo ir kalbos nei gerų manierų motina. Filomena turėjo gerą klausą ir mokėjo puikiai pamėgdžioti – kartais dėl šito patekdavo į bėdą, kai žmonės, tokie kaip meras ar kunigas, pamanydavo, kad ji iš jų šaiposi.

– Eikš, – trumpai ir atžariai paragino mama, vesdamasi ją per triukšmingą minią, kol jiedvi pasiekė stotį lauke. Keli autobusai čia urzgė, tarsi nekantrautų išvažiuoti. Filomena šnopo udara įlipo į autobusą. Klestelėjo ant sėdynės tarp motinos ir itin apkūnios, jau spėjusios užsnūsti ponios. Filomena nusižiovavo ir taip pat užsnūdo.

Kai pasiekęs tikslą autobusas krestelėjo ir sustojo, visi išlipo dūsaudami iš palengvėjimo. Ne vienas išpūtė garsų „uf!“, kad kelionė pagaliau baigėsi. Mama, suradusi tuščią suoliuką, paliepė Filomenai atsisėsti ir suvalgyti kišenėn įsidėtą kiaušinį. Kai baigė, motina liepė jai nubėgti į tualetą, nes likusį kelią joms teks eiti pėsčiomis.

Oras čia buvo daug karštesnis. Kelias dulkėtas. Bet nuovargiui mama nepasidavė, jiėjo tolygiu žingsniu kaip darbštus arklys, visą kelią laikydama dukterį už rankos.

Jos atsidūrė keistame krašte. Čia nebuvo jūros. Tik platūs laukai abipus šio žvyrkelio, pilni įstabiausių dalykų, – praeidama Filomena rodė j juos pirštu motinai: dailūs vynmedžiai pilkšvai žaliais lapais (mama paaiškino, kad šie veda vyno vynuoges), toliau driekėsi auksaspalvių javų laukai, suarti

lygiomis vagomis. Po jų plytėjo žalios ganyklos, išmargintos keistais gyvuliais, – rodydama į juos mama paaiškino, kad tai – karvės, kurios duoda mums pieno, avys, kurios duoda mums sūrio, kiaulės, kurios duoda mums dešrų, ir vištos, dedančios mums kiaušinius.

Iš pradžių viskas panėšėjo į kelionę mugėn pasigrožėti įspūdingais reginiais, tokiais kaip klounai ir žonglieriai. Bet po kurio laiko Filomena ūmai be galo pasiilgo jūros; suspaudė širdį, kad dabar ji taip toli nuo druskingo jų kaimelio oro.

Mėnulis pakilo staiga, tarsi genamas skubos, ir šviesos juosta nutvieskė kelią, o šešėliai aplink jas pajuodo. Galiausiai jiedvi priėjo didelį, ištaigingą ir įspūdingai surestą ūkininko namą.

– Tavo tėvas gimė netoli nuo čia, – paaiškino mama. – Ne šiame name, o mažesniame, gretimame ūkyje. Jo tėvai ir visi broliai mirę. Bet šie žmonės, kuriuos mes lankome, yra mūsų ką tik matytų žemių savininkai ir jie pažįsta tėtį.

– Tėtis kilęs iš ūkio? – sumišusi paklausė Filomena. Kiek tik prisiminė, jos tėvas visada žvejojo, kartais pasiimdavo ir ją į pilną tinklų valtį.

– Taip, jo šeima buvo ūkininkai. Bet jam čia neužteko darbo. Todėl jis atvyko į šiaurę ieškoti darbo ir sutiko mano tėvą. Šis išmokė jį žvejoti, o tada tėtis sutiko mane. Jis dirbo sunkiai, jam gerai sekėsi. Bet dabar visur sunkūs laikai.

Filomena anksčiau buvo girdėjusi savo tėvų meilės istoriją ir ji išties skambėjo beveik kaip pasaka apie aukštos kilmės princesę, kuriai meilinosi kilnus, bet vargšas jaunuolis, sukoręs ilgą kelią, kad ją rastų. Bet šiandien motinos balse nebuvo girdėti jokio romantiško sentimentalumo. Tai buvo nuolatinio nuovargio iškamuoatas balsas – kaip

daugybės moterų, tokių kaip ji, kurios ištekėjo ir susilaukė vaikų. Staiga pajutusi užuojautą, Filomena suspaudė motinai ranką.

Jos pasiekė gyvenamojo namo paradines duris; mama trūktelėjo už virvelės, pririštos prie varpelio. Duris atvėrė tarnaitė – ji buvo apsitaisiusi kyku ir prijuoste, kaip merginos, dirbančios kepykloje gimtinėje. Ši mergaitė atrodė vos metais vyresnė už Filomeną, bet jos žvilgsnis buvo budrus ir išmintingas. Kaip aštuonerių metų mergaitė, Filomena buvo aukšta, net aukštesnė už šią liesą tarnaitę, tad išsitiesusi atėmė šios žvilgsnį.

Mergaitė pravėrė duris plačiau ir žingtelėjo į šoną, leisdama joms įeiti į mažą tamsų prieškambarį, vedantį į didžiulį kambarį, teko nulipti kelis laiptelius, kad į jį patektų. Šis kambarys buvo išklotas terakotos plytelėmis ir apstatytas labai prabangiais baldais: didžiule sofa su dviem griozdiškais kėdėmis, keliais nedideliais staliukais su lempomis ir indauja su lentynomis, kuriose puikavosi didelės porceliano lėkštės su piemenaitės ir jos bandos piešiniais. Langai užuolaidomis uždangstyti nuo saulės, bet ši jau buvo nusileidusi.

Filomenai toptelėjo, kad jos motinai derėtų nusiimti tamsius akinius tokiame menkai apšviestame kambaryje, bet mama to nepadarė – turbūt gėdijosi pamuštos akies. Filomena nusprendė, kad jas pakvietė į kokią arbatos vakarėlį, ir ėmė grožėtis paveikslėliais ant porcelianinių lėkščių ir puodelių.

Staiga į kambarį išdidžiai įžengė *signora**, grėsmingai švytuodama taftos sijono padurkais. Moteris buvo žemo ūgio, todėl laikė galvą ir erelišką nosį iškėlusi itin aukštai, nevykusiai mėgindama pasirodyti karaliene.

* Ponia (it.).

– Tavo duktė liesa, – prabilo ponias stebinamai stačiokišku, šiurkščiu, tokiais svarbiais asmenybei, kaip ji, nepritinkančiu tonu. Ji, kaip ir tėtis, kalbėjo tarmiškai.

– Ji sveika ir sumani, – gindamasi atsakė mama.

Signora gūžtelėjo pečiais. Pašaukusi „Rozamarija!“ ir linktelėjusi, atžariai nususuko ir oriai išėjo iš kambario.

Samdinė sugrįžo ir ėmėsi uždegti aukštas storas žvakes visame kambaryje – sutemo, artinosi naktis.

Filomenos motina sutelkė visą dėmesį į dukterį ir ėmė kalbėti apgalvotai, tarsi lieptų jai užsiimti namų ruoša. Bet šiandien mamos balsas buvo toks tylus, kad Filomenai teko kone priglauti ausį prie motinos lūpų, lyg ši jai kuždėtų kokią paslaptį.

– Kai tėtis paliko šią vietą, jo šeima buvo skolinga pinigų *signore**, kuris čia gyvena. Šis ponas netgi apmokėjo tėčio kelionę į šiaurę. Tėtė visada sunkiai dirbo, kad gražintų jam pinigus. Visi mes dirbame – tavo broliai, seserys ir aš. Bet dabar sunkūs laikai ir mes gerokai vėluojame gražinti skolą. Dabar *tavo* eilė prisidėti, kad padėtum atiduoti mūsų skolą. Būk gera mergaitė, Filomena. Daryk viską, ką tau lieps čia daryti. Neužtrauk tėčiui gėdos, kitaip visiems mums bus bėda, – įspėjamai pridūrė.

Jai šnekant švelnus žvilgsnis trumpam nuskaidrino veidą, o kai pabučiavo Filomeną, mamos lūpos drebėjo. Tačiau kai Filomena ją apkabino, mamos nugara staiga įsitempė; ji paleido dukrą ir ryžtingai pakėlė smakrą, lyg duotų ženklą, kad reikia atsikratyti kažko sunkaus ir nemalonaus. Blyksnioje žvakių šviesoje jos veidas, rodėsi, suakmenėjo. Filomena, niekada nematė mamos *tokios*; ji prarado amą, pajuto nepaaiškinamą nerimą. Tarnaitė žengė į priekį.

* Ponas (it.).

– Aš vardu Rozamarija, – prisistatė abejingu tonu. – Eikš su manimi, Filomena.

Nors Filomenos protas nepajėgė suprasti, kas ne taip, atrodė, kad širdis viską aiškiai suvokia. Staiga ją nutvilė šaltas, baimingas skausmas – ji pasijuto skęstanti giliame šulinyje ir negalinti ištrūkti. Vis dar laikė įsitvėrusi šiltos, raminančios motinos rankos, bet dabar mama ryžtingai ją paleido.

– Gerai elkis, – vėl priminė tuo keistu, nelauktai šaltu, tvirtu balsu, tarsi stengtūsi įtikinti ir save, ir Filomeną, kad būtent taip ir turi būti. Tuomet, mikliai ištiesinusi pečius, mama apsisuko ir dingo anapus dviejų kolonų. Po akimirkos su trenksmu užsidarė paradinės durys.

– Mama! – staiga sušuko Filomena. – Kur tu eini, mama?

– Gal vieną dieną ji sugrįš, – tarnaitės Rozamarijos žodžiai nuskambėjo neįtikinamai. – O kol kas privalai eiti su manimi.

Filomenos galvoje užė mintys. Ji buvo baisiai išsekusi, jos pirštai – tie, kuriais visą šį laiką buvo įsikibusi į motiną, – iš sukaitusių ir prakaituotų staiga virto mažyčiais šaltais varvekliais.

– Mama! – šaukdama prilėkė prie lango ir atitraukė užuolaidas. Mėnesienoje pastebėjo motinos figūrą – nuskubėjusi taku tolyn, ši įlipo į žirgų traukiamą ir samdinio vadeliojamą vežimą. Vežimas pajudėjo greitai, it prasikaltęs, sukėlė dulkių debesį, nuskubėjo keliu ir pradingo už staigaus posūkio.

– Mama! – dabar spiegdė Filomena, lėkdama prie paradinių durų.

Auksinis rankenos burbulas buvo per stambus jos mažoms rankytėms, bet kažkaip pavyko jį pasukti ir atplėšti

sunkias medines duris. Nulėkė žemyn akmeniniais laiptais ir žiopčiojo iš skausmo.

– Mama! Palauk manęs, mama! – raudėjo, dulkės su ašaromis graužė akis ir akino.

Nuo namo šono prisiartinio stambus vyras darbiniais drabužiais ir vienu prityrusiu mostu pastvėrė Filomeną po pažastimi. Šiame geste nebuvo nieko draugiško. Jis elgėsi su ja taip, lyg būtų pačiupęs pabėgusią kiaulę.

– *Basta!** Ar nori, kad atvažiuotų policija ir nuvežtų tave į našlaičių prieglaudą? Tai bloga vieta, kur suveža blogus vaikus, tave ten muš dieną naktį. Nori ten atsidurti? – giliu balsu griaudėjo vyras.

Jis buvo labai stiprus, keliais plačiais žingsniais nunešė Filomeną prie galinės namo dalies, kur mažesnės, kuklesnės durys vedė tiesiai į virtuvę.

Prie tvirto medinio stalo, apsijuosusi riebaluota prijuoste, mėsos kapokle darbavosi apkūni moteris. Ji pjaustė kažką didelio, tamsaus ir kruvino.

– Štai nauja mergaitė, – tarė vyras, numesdamas Filomeną ant šiurkštaus akmeninio grindinio kaip miltų maišą. Moteris pakėlė akis ir susiraukė.

– Ji bent jau aukštesnė nei Rozamarija, kai tą atvedė čia. Bet jos visada tokios liesos! Liesos mergaitės greitai pasigauna ligą, – skundėsi storulė.

– Tuomet pamaitink ją, – šniurkštelėjo vyras, išeidamas pro galines duris.

Moteris nusišluostė rankas į riebaluotą prijuostę, nustvėrė bandelę ir nė nežiūrėdama atkišo ją Filomenai.

– Nagi, valgyk! – įsakė.

* Gana! (It.)

Mergaitė pakėlė sužiedėjusią bandelę prie lūpų. Ji kramtė ir kramtė, nes, nepaisant visko, buvo išalkusi. Likusios sūrios ašaros iš jos akių nukeliavo iki burnos ir pasūdė duoną. Filomena sunkiai nurijo.

– Baigei? Gali miegoti štai ten, – burbtelėjo moteris, dėdama mėsą į dubenį marinuoti. Staigiu galvos mostu parodė į nišą atokiame virtuvės gale.

Filomena nusekė jos žvilgsnį ir nuėjo link ankštos nišos. Čia ji rado suplotą šiaudų čiužinį ir nudriskusį užklotą. Nei pagalvės, nei lemos, nei žvakės.

Virėja nunešė marinuojamos mėsos dubenį podėlin pro švaistines duris. Kai vėl išniro, buvo jau be prijuostės.

– Viena dieną, jei gerai dirbsi, galėsi nakvoti viršuje, kaip ir visi mes, – tarstelėjo. – O dabar verčiau miegok. Darbą pradedam ketvirtą ryto.

Ji pasiėmė aliejinę lempą, kuri apšvietė kambarį; moteriai išėjus dingo ir šviesa.

Susidūrusi su nenugalima tamsa, Filomena atsigulė ant čiužinio. Belangėje patalpoje naktis atrodė tokia slegianti, kad mergaitė užsitraukė apklotą ant galvos, norėdama nematyti plačios ir bekraštės tamsos. Galvoje vis dar sukosi mintys, bet nuovargis nugalejo ir ji bemat užsnūdo.

Vėliau staiga pabudusi krūptelėjo, negalėdama prisiminti, kur esanti. Rodėsi, ji yra niekur, palikta viso pasaulio.

– Ar aš miriau? – sukuždėjo. – Gal mama ir tėtis irgi mirė. Mamos traukinys nuvirto ir pražudė ją, todėl ji negali sugrįžti manęs pasiimti. Gal didelis potvynis jūroje užtvindė tėtės valtį ir nužudė jį ir visus mano brolius.

Filomena gulėdama tyliai svarstė:

– Na, jei miriau, Mergelė Marija ateis manęs pasiimti ir nusives į dangų, kur visą laiką šviečia saulė.

Ji užsimerkė ir laukė, kad maloningoji Madona ateitų ir paimtų ją už rankos kaip motina, kuri niekada nepaliktų taip karštai ją mylinčio vaiko. Kol lūkuriavo, pajuto dešiniame delne tokią nepakeliamą tuštumą, kad įsikibo į jį kaire ranka stipriai kaip tik galėdama – tarsi surakino save, kad tamsoje nesubyrėtų į milijoną šukelių.

Iš pradžių buvo tylu. Paskui, kai kitapus sienos išgirdo šiugždesį, ją pagavo baimė – kas tai galėtų būti? Žiurkė? Gyvatė? Vilkas lauke? Bjaurus valkata?

Galbūt tai buvo angelų ir šventųjų choras – šnabždėjosi apie ją. Kas, jei šventieji paklaus Filomenos, kokių nuodėmių ji padarė, kad privertė tėvus ją šitaip išvaryti? Šito paklaustų kunigas.

Todėl Filomena gulėjo ir svarstė apie kiekvieną savo prasižengimą, didelį ar mažą. Įtemptai naršė po sąžinę, bet liko tik dar labiau nustebusi, nes nuoširdžiai nepajėgė surasti nieko, kas paaiškintų, kodėl tėtė ir mama ja atsikratė. Ji nutarė: kai ateis Mergelė Marija, Filomena tiesiog maldaus atleidimo, kad ir ką būtų padariusi, ir tikėtis jos apsaugos mainais už nepalaužiamą atgailaujančio vaiko, tokio kaip ji, meilę.

Tuomet Filomena išgirdo keistą, šiurpią dejonę, veriamą verksmą. Praėjo šiek tiek laiko, kol suprato, kad šis gailus garsas sklinda iš jos pačios burnos. Taip nedera. Madona neateis jos, jei ji blogai elgsis. Filomena vikriai susidėjo rankas vieną ant kitos ir tvirtai prispaudė delnus prie burnos; jos rauda neturėjo, kur ištrūkti, tad nukeliavo gerkle žemyn į tamsias širdies gelmes.

Sudomino? Pirkite knygą KRIKŠTAMOTĖS
ir mėgaukitės istorija iki pabaigos

Nepakartojamas, įtemptas romanas apie keturias moteris, nutekėjusias į elegantišką, pasiturinčią italų šeimą ir perėmusias jos verslus, kai jų vyrams teko palikti namus karo metais. Siaučiant Antrajam pasauliniam karui, krikštamotės netikėtai stoja akis į akį su pavojingiausiais gangsteriais, valdančiais Niujorko gatves.

Susipažinkite su krikštamotėmis: **FILOMENA**, protinga ir išradinga karo pabėgėlė, su nedideliu bagažu atsigabenusi ir paslaptį. **EIMĖ**, graži ir svajinga prancūzė, išsivadavusi nuo smurtaujančio vyro. **LIUSĖ**, ryžtinga airių kilmės medicinos sesuo, pabėgusi iš griežtos mergaičių prieglaudos. **PETRINA**, vienintelė šeimos dukra, padariusi klaidą, kuri vos nesukėlė didelio skandalo.

Visos keturios atranda viltį ir prieglobstį šioje klestinčioje šeimoje ir mėgaujasi Niujorko gyvenimu – puikiais restoranais, prabangiomis parduotuvėmis ir rafinuotais naktiniais klubais.

Krikštamotės išmoksta pamiršti nesutarimus ir nuoskaudas, kad galėtų dirbti drauge, apsaugoti mylimus žmones ir atrasti savus kelius į sėkmę, meilę, atleidimą ir ateitį, apie kurią visada svajojo. Ir kurios nusipelnė.

